

Impact Factor-7.675 (SJIF)

ISSN-2278-9308

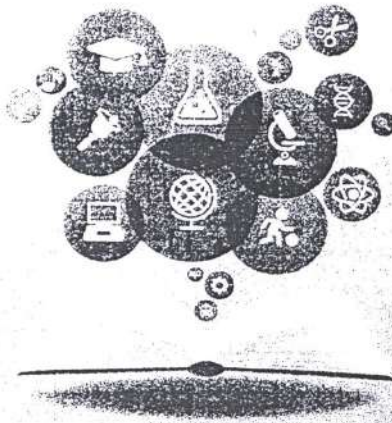
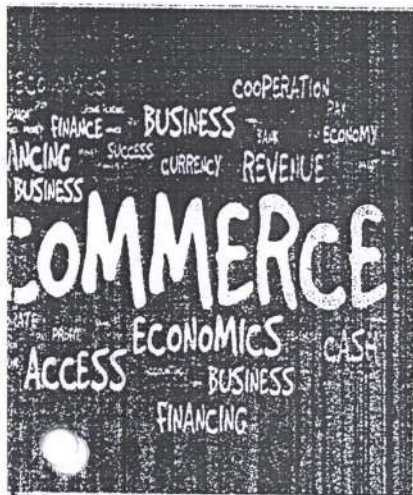
B.Aadhar

Peer-Reviewed & Refreed Indexed

Interdisciplinary International Research Journal

February -2021

ISSUE No- (CCLXXI) 271

Chief Editor

Dr. Vraj S. Gawande

Director

Aadhar Social

Research & Development

Training Institute Amravati

Editor:

Dr. Dinesh W. Nicht

Principal

Sant Gadge Maharaj

Art's Comm, Sci Collage,

Walgaoon. Dist. Amravati.

Executive Editor:

Dr. Sanjay J. Kothari

Head, Deptt. of Economics,

G.S. Tompe Arts Comm, Sci Collage

Chandur Bazar Dist. Amravati

This Journal is indexed in :

Scientific Journal Impact Factor (SJIF)

Cosmos Impact Factor (CIF)

International Impact Factor Services (IIFS)

For Details Visit To: www.aadhar-social.com

Aadhar PUBLICATIONS

INDEX

No.	Title of the Paper	Authors' Name	Page No.
1	Analysis of Imagery in Maya Angelou's Caged Bird Asst. Prof. Mrs. Archana R. Watane		1
2	Impact of Pandemic COVID - 19 on Indian Economy and Applicable Policies- An Overview Asst. Prof. Sudarshan Kishanrao Dawane		3
3	Dairy Production and Process In India Dr. Aute P.N.		8
4	Manufacturin industry -institution interaction: A need of the modern education era Dr. M.G. Pandey		12
5	Impact of COVID-19 on Education System Dr. P. N. Ladhe		16
6	Mission olympic gold: A quest for excellence in sports Dr. Shirish V. Topare		21
7	Online teaching – learning during COVID – 19: A Study of Teachers' Perception Dr. Ujjwala Sadaphal		24
8	Application of Vladimir Propp's Theory of <i>Morphology of the Folktale</i> in Satyajit Ray's <i>A Killer in Kailash</i> Somuse Anant Janardhan		31
9	Right to Privacy and Data Protection Legislation in India Swapnil Ukendrasing Sagane		35
10	A Comparative Study of Private and Public-School teachers Financial Stability and Job Involvement in Gondia District Due to COVID-19 pandemic. Ruchita R Mankar		39
11	The Significance of Sports Tourism Dr. Kamini Mamarde		47
12	Supply Chain Management& Electronic Data Interchange Dr. D. R. Panzade		51
13	COVID-19: A Need for A Paradigm Shift in The Education System of India Prof. Vinay M. Vasule		55
14	Women Safety and Cyber Crime Dr. Sunita Sanjay Dhopte		58
15	The Use Of Ict In Education: A Comparison Of Traditional Pedagogy And Emerging Pedagogy Enabled By Ict's Dr. Mahesh Gaikwad		63
16	Conversion Has Improved The Socio- Economic status Of Tribals Dr. Balkrushna P. Adhau		67
17	राजर्षी शाहू महाराज एक थोर सामाजीक विचारवंत प्रा.डॉ.व्ही.जी. वसु		71
18	पण्डित नेहरू के धर्मनिरपेक्षता पर विचार डॉ. किशोर बी. वासनिक		74
19	महिला कृषी मजुरांच्या समस्यांचे अध्ययन कु. राजश्री सुरेशराव काळे		77
20	संत साहित्य व वर्तमान प्रा. डॉ. लता रामचंद्र जावळे,		80

21	कोरकु आदिवासी शिशु संस्कार विधीपर तंत्रज्ञान का प्रभाव सहा. प्रा. आनंद गो. मनवर	86
22	वन्हाडी लोकसाहित्यातून अविष्कृत होणाऱ्या पारंपारिक जीवन पद्धती डॉ. राखी मंगेश जाधव	89
23	कोविड -2019 चा भारताच्या आर्थिक क्षेत्रावर परिणाम व सरकारी उपाययोजना प्रा. वि.वि. खांडेकर	93
24	संतश्रेष्ठ तुकाराम आणि त्यांचे अभंग प्रा.डॉ.प्रशांत वाल्मिकराव धनवीज	98
25	मराठी शाहिरी वाङ्मयाची जडणघडण प्रा.डॉ.राकेश दे.कभे	106
26	साठोत्तरी मराठी ग्रामीण कथा आणि वास्तव डॉ. हर्षा पं. येवले (सौ. हर्षा ढाले)	110
27	बीड जिल्ह्यातील महिला सरपंचाच्या कुटुंबातील दर्जाचा समाजशास्त्रीय अभ्यास डॉ.सुधीर आ.येवले, डॉ.रुपाली कुलकर्णी	115
28	भारतीय शास्त्रीय संगीताचा आत्मा-बंदिश डॉ. अर्चना संदीप देशपांडे	120
29	कोरोना स्वयंपूर्ण गाव अर्थव्यवस्थेचा सुधार एक दृष्टीक्षेप प्रा. डॉ. जयंत एम. बनसोड	124
30	व्यावसायिक संदेशवहन : उद्दीष्टे महत्व आणि व्याप्ती प्रा.डॉ.सर्जराव राजाराम कहाळे	129
31	भालचंद्र नेमाडेची स्त्रीविषयक भूमिका आणि त्यांची कादंबरी प्रा. दिलीप घोनमोडे	132
32	ग्रंथपालन व्यवसाय विकासामध्ये भारतीय ग्रंथालय संघाची भूमिका : एक अभ्यास गणेश वा. निशाणे	135
33	सार्वजनिक क्षेत्राच्या बँकेतील सुधारण : एक अध्ययन प्रा. डॉ. विजय के.बन्सोड	138
34	“प्रतिभावंत साहित्यिक अण्णा भाऊ साठे” प्रा. डॉ. विजयकुमार सुरेंद्र विनोदकर	143
35	किन्नरी का समाजशास्त्रीय विश्लेषणात्मक अध्ययन डॉ. प्रमिला हरीदास भुजाडे	147
36	लोकसत्ताक भारताची गरज : भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म डॉ. प्रतिभा गौ. ताकसांडे	154
37	बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका : एक अभ्यास डॉ. सुधाकर सोनोने	163
38	पश्चिम विदर्भातील स्वदेशी आंदोलन डॉ. गजानन बापूराव ठाकरे	167
39	सत्यशोधक जगदेवराव भालेराव डॉ. किशोर मारोती वानखडे.	172
40	चतुष्कोन एक आकलन डॉ.सी.एस.राणे	177
41	Study of Psychological Capital and Emotional Competence among Divorcees Mrs. Chitra Nimbalkar. / Dr. Subodh Bansod	180

कोविड-२०१९चा भारताच्या आर्थिक क्षेत्रावर परिणाम व सरकारी उपाययोजना

प्रा. व्हि.व्हि. खांडेकर

सहाय्यक प्राध्यापक, भारतीय महाविद्यालय मोर्शी

कोरोना विषाणू संसर्गामुळे संपूर्ण जगावर लॉकडाऊन करण्याची अभूतपूर्व अशी वेळ आली. या साथीमुळे जगाच्या व पर्यायाने भारताच्या अर्थकारणावर परिणाम झाला. जग जागतिक मंदीच्या दिशेने वाटचाल करीत आहे. जगभरात पसरलेल्या कोविड-१९ च्या महामारी मुळे पुढील काही दिवस भारतीय अर्थव्यवस्था बराच भाग ठप्प राहील. कोरोनामुळे रोजगार क्षेत्र, शेतीक्षेत्र, उद्योग क्षेत्र, पर्यटन क्षेत्र, शेतीवर अवलंबून असणारे छोटे उद्योग, शिक्षण क्षेत्र ठप्प झाले.

सुरुवातीला हा आजार आला तेव्हा तो चीनपुरता मर्यादित राहील असा सर्वांचा समज होता परंतु हा आजार चीनबाहेर पसरल्यामुळे सर्व जगात सर्वत्र क्षेत्रात मंदीची लाट आली. त्याला भारत सुद्धा अपवाद राहिलेला नाही. कोरोना व्हायरस चा उद्रेक झाल्यानंतर गेल्या काही दिवसांमध्ये शेअर बाजार कोसळला पण अर्थव्यवस्था ही फक्त शेअर बाजार, गुंतवणुकदार यापुरतेच मर्यादित आहे का? अर्थव्यवस्था ही फक्त याच गोष्टीबद्दल नसते, तर आपल्याकडे रोज किराणा येतो, भाज्या येतात, दूध येत, वाहतूक, शेती, उत्पादक घटक, बांधकाम, उद्योगधंदे, नोकरी, पर्यटन, या सर्व क्षेत्रावर आपली अर्थव्यवस्था अवलंबून आहे. लॉकडाऊनमुळे ही सर्व क्षेत्रे बंद झाल्यामुळे सर्वत्र व्यवहार ठप्प झाले. त्यामुळे कोरोनाचा अर्थव्यवस्थेवर काय परिणाम झाला आणि भविष्यात होवू शकतो, हे समजून घेणे आवश्यक आहे.

१) शेती व शेतकरी :-

लॉकडाऊनमुळे शेतकरी व शेती उद्योग मोठ्या प्रमाणात अडचणीत सापडला आहे. शेतकरी वर्षभराचे नियोजन करून पीक लागवड करत असतो. खरिपात झालेला अतिपाऊस मका, कपाशी, धान, सोयाबीन, व फळे या पिकांवर रोग व घटलेले उत्पादन आणि पडलेले बाजारभाव यामुळे खरिपात खूप काही उत्पन्न मिळाले नाही. रब्बीत कोरोना संकट आल्यामुळे व देशात २२ मार्चपासून लॉकडाऊन असल्यामुळे मजूर शेतात कामाला येत नाही. त्यामुळे माल काढता आला नाही. काढला तर तो विक्रीसाठी बाजारात येण्यासाठी वाहन नाही व नेलाच तर बाजारात विकला जाईल याची हमी नाही. तसेच या क्षेत्रावर अवलंबून असणारे पूरक उद्योग सुद्धा बंद पडले. उदा. दूध व्यवसाय, पोल्ट्रीफार्म हे उद्योग सुद्धा बंद पडले. त्यामुळे शेतकरी तर अडचणीत आला परंतु या क्षेत्रावर अवलंबून असणारा वर्ग बेकार झाला. त्याचा हाताला काम नाही, मजुरी नाही. ही परिस्थिती जर अशीच राहिली तर ही समस्या वाढत जाईल. शहरातून बेकार झालेला वर्ग गावी येत आहे. त्याचा सुद्धा भारशेतीवर येत आहे. त्यामुळे ग्रामीण भागात बेरोजगारी वाढत आहे. याचा मोठा परिणाम भारतीय अर्थव्यवस्थेवर होत आहे. आज देशातील निम्मी श्रमशक्ती एकट्या शेती व शेतीशी निगडित क्षेत्रात कार्यरत आहे. शेतीतील ८५ टक्के शेतकऱ्याकडे अडीच हेक्टरपेक्षाही कमी जमीन आहे. हीच जमीन त्यांच्या उदनिर्वाहाचे साधन आहे. तसेच

मच्छिमारी क्षेत्र १ कोटी ४० लाख लोकांना रोजगार पुरविते.लॉकडाऊनमुळे या क्षेत्राचे नुकसान झाले, तसेच अंध्याच्या किमती कमी झाल्या. चिकनची मागणी कमी झाली.लॉकडाऊनमुळे बाहेर पाठवता आला नाही. त्यामुळे स्थानिक स्तरावर रोजगार नसल्यामुळे उठाव नाही. तीच परिस्थिती दुग्ध व्यवसायात आहे. टाळेबंदीची झळसर्वाधिक आदिवासी जनतेला बसला आहे. कारण बहुसंख्य आदिवासी मजुर लॉकडाऊनमुळे घरी आला जो गावात होता. त्यांचे मोहफुल, तेंदुवत्ता गोळा करणेबंद झाले. त्यांचा माल घ्यायला कोणीही व्यापारी तयार नव्हता. त्यामुळे बहुसंख्य आदिवासी व्यक्ती बेकार झाला व त्यांचा उत्पन्नाचा स्रोत कमी झाला. या सर्व गोष्टींचा एकंदर परिणाम शेती, शेतकरी, आदिवासी बांधव, यांच्या उत्पन्न व रोजगावर झाला. या सर्वांचा देशाच्या अर्थव्यवस्थेवर फार मोठा परिणाम झाला.

२)सूक्ष्म लघु आणि मध्यम उद्योग :-

भारतात नोंदणीकृत सूक्ष्म, लघुउद्योग संस्थांची संख्या १कोटीहून अधिक आहे.कोव्हिड-१९ ची झळ या क्षेत्रातील कार्यरत असणाऱ्या अंदाजे अडीच कोटी लोकांना बसली आहे. महाराष्ट्रात सूक्ष्म व उद्योगाशी निगडित संस्थांची संख्या ८लाख इतकी आहे. भारतात लघु उद्योगाचा वार्षिक आऊटपुट २५ लाख कोटी रुपये इतका आहे. भारताच्या निर्यात क्षेत्रात ५० टक्के वाटा या उद्योगाचा आहे. तर २०१९ मध्ये या क्षेत्राचा देशातील जी.डी.पी.तील वाटा २९ टक्के इतका होता. जुलै २०१९ मध्ये केंद्रीय मंत्री नितिन गडकरी म्हणाले होते या क्षेत्राचा जी.डी.पी.तील वाटा ५० टक्के न्यायचं आमचे उद्दिष्ट आहे. वर्षभरातच ही परिस्थिती आता बदलली आहे. हे क्षेत्र आता कोसळण्याच्या मार्गावर आहे असे गडकरी म्हणाले. या क्षेत्राची स्थिती अत्यंत नाजूक असून या क्षेत्रात सावरण्याचा प्रयत्न सरकार करत आहे. लघुउद्योजकांना समस्यांना सामोरे जावे लागत आहे. यासंबंधी महाराष्ट्र चेंबर्स ऑफ कॉमर्सच्या गव्हर्निंग काउन्सिलचे सदस्य समीर दुधगावकर सांगतात की, उद्योजकांसाठीहा आतापर्यंतचा सर्वात कठीण काळ आहे. काही लोक या संकटाचे तुलना २००८ साली आलेल्या महामंदीशी करतात. पण हे संकट त्यापेक्षा कित्येक पटीने मोठे आहे. २००८ मध्ये अर्थव्यवस्था चालत होती पण कोव्हिड-१९ मध्ये ती थांबलेली आहे. उद्योग थांबले आहेत. सप्लाय चैन खंडीत झाल्या आहेत. मजुर गावी परतले आहे. उद्योजकाकडे असलेल्या ठेवी आता संपत आल्या आहेत. त्यामुळे लहान उद्योगावर व त्यांच्या मालकावर व त्यावर अवलंबून असणारे मजूर व कर्मचारी यांच्यावर बेकारीची कुऱ्हाड कोसळली आहेत.वत्याचा परिणाम अर्थव्यवस्थेवर झाला आहे.

पर्यटन उद्योग:-

कोरोना महामारीमुळे पर्यटन उद्योगाला करोडो रुपयांचे नुकसान होण्याची शक्यता आहे. सरकारने महामारीमुळे विदेशातील लोक व देशातील लोक यांच्या जाण्यायेण्यावर बंधने लावली आहे. विदेशातून भारतात पर्यटनासाठी येणारे विदेशी नागरिकाकडून २८ अरब डॉलर चे उत्पन्न मिळत होते. या उद्योगाशी संबंधित ३.८ करोड लोकांवर रोजगाराचे संकट आले. भारतात काही कोटी लोक या उद्योगाशी जोडले आहेत. उद्योग संघाच्या आकडेवारीनुसार यात्रा व पर्यटन क्षेत्र २०१८ मध्ये भारताचा जी.डी.पी. मध्ये ९.२%योगदान होते. सुमारे ४कोटी २०लाख रोजगार निर्माण करणारे हे क्षेत्र होते. पर्यटन उद्योगामुळे हॉटेल बुकिंग रद्द झाले. त्यामुळे हॉटेल व्यवसाय बुडाला. वन विभागाचे नुकसान झाले आहे. वन विभागाच फक्त एकट्या महाराष्ट्रातील ताडोबाचे उत्पन्न १० ते १२ कोटी रुपये होते. भारतातील वनपर्यटनाच काही हजार कोटींचे उत्पन्न बुडालं.लॉकडाऊनमुळे पर्यटन व्यवसाय ठप्प झाला. त्यावर आधारित विमानउद्योग,

हॉटेल उद्योग, वुकिंग व्यवसायिक, फूटपाथवर बसणारे व्यवसायिक, तसेच या सर्वांचं रोजगार गेला. त्यामुळे देशाचं अर्थकारण बिघडलं.

बांधकाम व्यवसाय उद्योग:-

करोना काळात बांधकाम व्यावसायिकांचा फार मोठा नुकसान झालं. यामध्ये असलेला रोजगार नष्ट झाला. या क्षेत्रावर जमबसविण्यासाठी आणखी ६ ते १२ महिने लागतील. नोकरी पेशातले लोक व शहरात राहणारे सर्वात जास्त घर खरेदी करतात. या काळात त्यांच्या नोकऱ्या गेल्या त्यामुळे पैशाची कमतरता यामुळे बांधकाम करणे किंवा नवीन घर खरेदी करणे, त्यांना परवडणारे नव्हते तसेच किस्तीने घर घेणारे किस्त भरू शकत नव्हते. त्यामुळे बांधकाम व्यवसाय संकटात सापडला. तज्ञांच्या मते बांधकाम व्यवसायाधीच संकटात होता. २०१९ मध्ये भारतातल्या ९ मोठ्या शहरात आधीच घरांच्या विक्रीत ३०% घट झाली. याला कारण हाऊसिंग प्रोजेक्टचं काम ठप्प पडणं आणि शेकडो बिल्डर्सनी दिवाळखोरी घोषित करून बांधकाम व्यवसायात कन्सल्टंट म्हणून काम करणारी संस्था नाईट अंड फ्रॅक्चेगुलाम झिया यांच्या मते "पाच वर्षांपासून अडचणीत सापडलेल्या या व्यवसायाला गेल्या काही महिन्यात थोडी गती आली होती." २०१७ मध्ये रेरा (रिअल इस्टेट डेव्हलपमेंट अँड रेगुलेशन अॅक्ट) लागू करणं. या कायद्यामुळे बिल्डरला नव्या प्रोजेक्टसाठी ७०% निधी एकावेगळ्या अकाउंट मध्ये ठेवणे अनिवार्य होते. एका प्रोजेक्टचा निधी दुसऱ्या प्रोजेक्टसाठी वापरू शकत नाही. बांधकाम व्यवसायासमोर दुसरं आव्हान होतं जीएसटी व तिसरं कारण होतं नोटाबंदी. सरकारचे धोरण काळ्या पैशाला लगाम घालणे व टॅक्सवसूल करणे हा होता. परंतु या व्यवसायात काळ्यापैशाची उलाढाल होत असल्यामुळे घरघेणारा व विकणाऱ्याला अडचणी आल्यात त्यामुळे अगोदरच अडचणीत असणारा हा व्यवसाय करोनामुळे ठप्प पडला त्यामुळे रोजगार निर्मिती झाली नाही. वेकारी वाढली. बिल्डर्स अडचणीत आले. त्यामुळे सरकारचे टॅक्सरूपाने येणारे उत्पन्न कमी झाले. याच कारणामुळे इंडियन चेंबर ऑफ कॉमर्सचे महानिदेशक राजीव सिंह यांच्या मते "कोव्हिड-१९ मुळे जवळपास ६५% लोक आपल्या कर्जाचा हप्ता भरू शकणार नाही. लोकांच्या हात्यावर पुढचे बांधकाम होत असते. यालाच कन्स्ट्रक्शन लिंकड प्लान असेही म्हणतात.

केंद्र सरकारच्या उपाययोजना

करोना संकटाच्या वेळी केंद्र सरकारने पाच योजना शेतकरी व शेतमजूर यांच्यासाठी राबविल्या त्याला प्रधानमंत्री गरीब कल्याण पॅकेज असे संबोधले गेले.

१) जनधन खाते :-

३ महिने ५०० रुपये मदत महिलांना दिले. यावर याचा लाभ २० करोड महिलांना मिळाला. त्यामध्ये राष्ट्रीय सहाय्यता कार्यक्रमानुसार २.८२ करोड वरिष्ठ नागरिकांना, विधवा व दिव्यांगाना १४० करोड रुपये वित्तीय सहाय्यता रूपाने दिले.

२) खाद्य सुरक्षा नुसार धान्य :-

केंद्र सरकारने सर्व राशन कार्ड धारकांना ३ महिने मोफत गहू व तांदूळ दिले. तेही जितके त्यांना कार्डवर मिळत होते त्याच्या दुप्पट राशन त्यांना दिले. जवळपास ८१ करोड लाभार्थी आहे. त्यांच्यावर सरकारने ४० हजार करोड रुपये खर्च केले.

३) पीएम किसान सम्मान निधि योजना :-

या योजनेनुसार शेतकऱ्यांच्या खात्यात दर वर्षी ६००० रुपये तिन किस्तीत दिले जाणार. काळात २००० रुपये ची किस्त लगेच शेतकऱ्यांच्या खात्यात टाकली. या योजनेवर ०१ हजार रुपये, ९ करोड ३४ लाख शेतकऱ्यांना दिले.

४) मनरेगा रोजगार :-

करोना काळात "मनरेगा योजना" ग्रामीण क्षेत्रातील मजूर लोकांना रोजीरोटीचा सहारा झाली. अगोदर मनरेगावर दैनिक मजुरी १८२ रुपये होती ती वाढवून २०२ रुपये केली यावर ३३,३०० करोड रुपये खर्च केले.

५) उज्वला योजना :-

उज्वला योजनेनुसार लॉकडॉऊन काळात ३ महिन्यांपर्यंत मोफत गॅस सिलेंडर दिले. यासाठी केंद्र सरकारने ४.८२ करोड रुपये गरिबांच्या खात्यात जमा केले.

६) सरकारने करोना नंतर आलेल्या आर्थिक संकटाचा सामना करण्यासाठी २० लाख कोटी रुपयांच्या पॅकेजची घोषणा केली

७) लघु उद्योगांना विनातारण ३ लाख कोटी रुपयांचे कर्ज तसेच लघु उद्योगांना ४ वर्षासाठी कमी व्याज दराने कर्ज देवू असे अर्थमंत्री म्हणाल्या.

८) सूक्ष्म आकाराच्या आणि अडचणीत असलेल्या उद्योगासाठी १५,००० कोटी रुपयांचा निधी तयार करणार व याचा फायदा ४५ लाख उद्योगांना मिळणार.

या घोषणा वित्तमंत्र्यांनी उद्योग व्यवसायाला आधार देण्याच्या दृष्टिकोनातून मा. प्रधानमंत्री व अर्थमंत्र्यांनी केल्यात.

सारांश :-

करोनामुळे जगातील सर्व व्यवहार ठप्प झाले. त्याला भारत सुद्धा अपवाद नव्हता. मार्च २०२० ते जवळपास ऑक्टोबर २०२० पर्यंत संपूर्ण आंतरराष्ट्रीय व्यवहार बंद होते. आयात निर्यात बंद होती. भारतातील सर्वच शेतीपासून तर उद्योग, पर्यटन, बांधकामक्षेत्र यांमुळे शेतीत काम करणारे मजूर तर उद्योगधंद्यांमध्ये काम करणारे कामगार तर नोकरी करणारे व्यक्ती या सर्वांचे रोजगार गेले. उद्योगधंदे ठप्पपडले त्यामुळे व्यावसायिक कर्जबाजारी झाले. बँकेचे हप्ते देऊ शकले नाहीत उद्योग डबघाईस आले. शेतकरी नष्ट झाला. त्यामुळे शेताची अर्थव्यवस्था कमकुवत झाली. सरकारला उत्पन्नापेक्षा खर्च जास्त करावा लागला. ही सर्व परिस्थिती पूर्वपदावर येण्यासाठी २ ते ३ वर्षांचा कालावधी लागू शकतो.

सरकारने मजूर वर्ग, कामगार वर्ग यांना आर्थिक मदतीचा हात दिला. राशन कार्ड धारकांना मोफत राशन, शेतकऱ्यांना कर्जमाफी, नवीन कर्ज व्याज कमी तसेच उद्योगधंद्यांना अर्थमंत्र्यांनी मदत करण्याच्या दृष्टीने पॅकेज दिले. निधी तयार केला. अशाही अडचणीच्या परिस्थितीत सरकार वेळोवेळी जनता, मजूर, कामगार, नोकरी पेशातले व्यक्ती, लहान, मध्यम, कुटीर व लघु व सूक्ष्म उद्योग यांना पॅकेजची घोषणा करून मदतीचा हात दिला व अर्थव्यवस्था रुळावर आणण्यासाठी प्रयत्न केले व आज अर्थव्यवस्था रुळावर येत आहे.

संदर्भ :-

१) योजना मासिक जानेवारी २०२१

२) योजना मासिक डिसेंबर २०२०

- ३) उद्योजक जानेवारी २०२१
- ४) उद्योजक डिसेंबर २०२०
- ५) तुषार कुलकर्णी
- ६) निशांत
- ७) जयंत गोखले
- ८) नितीन सेठी